

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. balandžio 27 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Bendrasis muitų tarifas — Reglamentas (EB) Nr. 1186/2009 — 3 straipsnis — Atleidimas nuo importo muitų — Asmeninis turtas — Gyvenamosios vietos perkėlimas iš trečiosios šalies į valstybę narę — Sąvoka „įprastinė gyvenamoji vieta“ — Galimybės tuo pačiu metu turėti įprastinę gyvenamąją vietą trečiojoje šalyje ir valstybėje narėje nebuvimas — Įprastinės gyvenamosios vietos nustatymo kriterijai“

Byloje C-528/14

dėl *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas, Nyderlandai) 2014 m. lapkričio 14 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. lapkričio 21 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

X

prieš

Staatssecretaris van Financiën

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai C. Lycourgos, E. Juhász, C. Vajda ir K. Jürimäe (pranešėja),

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— X, atstovaujamo patarėjo B. J. B. Boersma,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir M. Noort,

— Europos Komisijos, atstovaujamos L. Grønfeldt ir H. Kranenborg,

susipažinęs su 2015 m. gruodžio 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: nyderlandų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2009 m. lapkričio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1186/2009, nustatančio Bendrijos atleidimo nuo muitų sistemą (OL L 324, p. 23), 3 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant X ir *Staatssecretaris van Financiën* (Nyderlandų valstybės finansų sekretorius) ginčą dėl pastarojo atsisakymo atleisti nuo importo muitų asmeninį turtą, kurį X perkėlė iš Kataro į Nyderlandus.

Teisinis pagrindas

Direktyva 83/182

- 3 1983 m. kovo 28 d. Tarybos direktyvos 83/182/EEB dėl tam tikrų transporto priemonių, laikinai importuojamų iš vienos valstybės narės į kitą, atleidimo nuo mokesčių Bendrijos teritorijoje (OL L 105, p. 59; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 112), iš dalies pakeistos 2006 m. lapkričio 20 d. Tarybos direktyva 2006/98/EB (OL L 363, p. 129, toliau – Direktyva 83/182), 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje „įprastinė gyvenamoji vieta“ reiškia[a] vietą, kurioje asmuo paprastai, tai yra mažiausiai 185 dienas per kiekvienus kalendorinius metus gyvena dėl asmeninių ir darbo ryšių, arba, jeigu asmuo darbo ryšių neturi, – dėl asmeninių ryšių, kurie rodo artimą sąsają tarp to asmens ir vietos, kurioje jis gyvena.

Tačiau asmens, kuris darbo ryšiais susijęs vienoje vietoje, o asmeniniais kitoje, ir kuris dėl to gyvena skirtingose vietose, esančiose dviejose ar daugiau valstybių narių, įprastine gyvenamąja vieta yra laikoma jo asmeninių ryšių vieta, jeigu šis asmuo nuolat į ją grįžta. <...>“

Direktyva 83/183/EEB

- 4 1983 m. kovo 28 d. Tarybos direktyvos 83/183/EEB dėl mokesčių netaikymo asmeniniam turtui, kurį asmenys iš valstybės narės įsiveža visam laikui (OL L 105, p. 64; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 9 sk., 1 t., p. 117), panaikintos 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos direktyva 2009/55/EB dėl asmeniniam turtui, kurį asmenys iš valstybės narės įsiveža visam laikui, taikomų mokesčių lengvatų (OL L 145, p. 36), 6 straipsnio 1 dalis yra identiška Direktyvos 83/182 7 straipsnio 1 daliai.

Reglamentas Nr. 1186/2009

- 5 Reglamentas Nr. 1186/2009 panaikino 1983 m. kovo 28 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 918/83, nustatantį Bendrijos atleidimo nuo muitų sistemą (OL L 105, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 1 t., p. 419).
- 6 Reglamento Nr. 1186/2009 3 ir 4 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(3) <...> tam tikromis griežtai apibrėžtomis aplinkybėmis, kai, esant tam tikroms prekių importo sąlygoms, nėra reikalo imtis įprastinių priemonių ekonomikai apsaugoti, tokie mokesčiai nėra pateisinami.

(4) Pageidautina, kad, esant tokioms aplinkybėms, kaip tradiciškai numato muitų taisyklės, prekėms neturėtų būti taikomi muitai, kuriuos įprastomis aplinkybėmis reikėtų taikyti.“

7 Šio reglamento 2 straipsnio 1 dalies c punktas suformuluotas taip:

„<...> Nei savo pobūdžiu, nei kiekiu asmeninė nuosavybė neturi kelti įtarimo, kad ji yra importuojama komerciniais tikslais.“

8 Minėto reglamento 3 straipsnyje nustatyta:

„Pagal 4–11 straipsnius fiziniams asmenims, keičiantiems įprastinę gyvenamąją vietą ir persikeliantiems iš trečiosios šalies į Bendrijos muitų teritoriją, leidžiama įvežti savo asmeninį turtą be importo muitų.“

9 To paties reglamento 4 straipsnyje numatyta:

„Nuo importo muitų atleidžiamas tik tas asmeninis turtas:

a) kurį, išskyrus aplinkybėmis pateisinamus atvejus, turėjo, o jei tai nesuvaržomas prekės – kurias naudojo, atitinkamas asmuo savo buvusioje įprastinėje gyvenamojoje vietoje mažiausiai šešis mėnesius iki palikdamas savo įprastinę gyvenamąją vietą išvykimo trečiojoje šalyje;

b) kuris skirtas naudoti tuo pačiu tikslu naujoje įprastinėje gyvenamojoje vietoje.

<...>“

10 Reglamento Nr. 1186/2009 5 straipsnio 1 dalis išdėstyta taip:

„Nuo importo muitų atleidžiami tik asmenys, kurių bent 12 mėnesių iš eilės įprastinė gyvenamoji vieta buvo už Bendrijos muitų teritorijos ribų.“

11 Pagal šio reglamento 7 straipsnio 1 dalį nuo importo muitų atleidžiamas tik asmeninis turtas, įvežamas laisvai apyvartai per 12 mėnesių nuo tos dienos, kai asmuo įsikūrė savo įprastinėje gyvenamojoje vietoje Sąjungos muitų teritorijoje.

12 Reglamento 9 straipsnyje numatyta galimybė atleisti nuo muitų laisvai apyvartai įvežamą asmeninį turtą, kol dar asmuo nėra įsikūręs savo įprastinėje gyvenamojoje vietoje Sąjungos muitų teritorijoje, su sąlyga, kad jis įsipareigoja savo įprastinėje gyvenamojoje vietoje faktiškai įsikurti per šešis mėnesius.

13 Pagal šio reglamento 10 straipsnį, kai dėl darbo įsipareigojimų asmuo palieka trečiąją šalį, kurioje turėjo įprastinę gyvenamąją vietą, bet dar nėra įsikūręs įprastinėje gyvenamojoje vietoje Sąjungos muitų teritorijoje ir tik ketina tai padaryti, kompetentingos institucijos gali duoti leidimą be muitų įvežti asmeninį turtą, kurį šiuo tikslu jis perkelia į minėtą teritoriją.

14 Reglamento Nr. 1186/2009 11 straipsniu kompetentingoms institucijoms suteikiama galimybė nukrypti nuo kai kurių atleidimo nuo importo muitų taikymo sąlygų, numatytų šio reglamento 3 straipsnyje.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

15 Ieškovas pagrindinėje byloje iki 2008 m. kovo 1 d. iš esmės gyveno ir dirbo Nyderlanduose. Nuo 2008 m. kovo 1 d. iki 2011 m. rugpjūčio 1 d. jis dirbo Katare, kur jam būstą suteikė darbdavys. Ieškovas tiek darbo, tiek asmeniniais ryšiais buvo susijęs su šia trečiąja šalimi. Jo sutuoktinė ir toliau dirbo ir gyveno Nyderlanduose. Jo žmona šešis kartus jį aplankė Katare, kur praleido iš viso 83 dienas. Minėtu laikotarpiu ieškovas pagrindinėje byloje 281 dieną praleido ne Katare, lankydamas žmoną, pilnamečius vaikus ir šeimos narius Nyderlanduose, taip pat atostogaudamas kitose šalyse.

- 16 Planuodamas grįžti į Nyderlandus ieškovas pagrindinėje byloje prašė leidimo įvežti savo asmeninį turtą iš Kataro į Sąjungą be importo muitų pagal Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnį. Mokesčių inspektorius sprendimu šį prašymą atmetė, motyvuodamas tuo, kad jis neperkėlė į Nyderlandus savo įprastinės gyvenamosios vietos, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį. Iš tiesų, gyvendamas Katare jis išlaikė savo įprastinę gyvenamąją vietą minėtoje valstybėje narėje, taigi jo įprastinė gyvenamoji vieta niekada nebuvo perkelta į šią trečiąją šalį.
- 17 Ieškovas pagrindinėje byloje pareiškė ieškinį dėl šio neigiamo sprendimo *Rechtbank te Haarlem* (Harlemo apylinkės teismas), ir šis jo prašymą patenkino. Mokesčių inspektorius pateikė apeliacinį skundą dėl šio teismo sprendimo *Gerechthof Amsterdam* (Amsterdamo apeliacinis teismas). Šis teismas priminė, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką įprasta gyvenamąja vieta laikytina vieta, kurioje yra suinteresuotojo asmens nuolatinį interesų centras. Jis toliau tvirtino, kad, atsižvelgiant į ieškovo pagrindinėje byloje tiek asmeninius, tiek darbo ryšius, nebuvo įmanoma nustatyti, kur yra jo nuolatinį interesų centras. Šiomis aplinkybėmis šis teismas nusprendė, kad pirmenybė teiktina asmeniniams ryšiams, todėl ieškovo pagrindinėje byloje įprastinė gyvenamoji vieta visu atitinkamu laikotarpiu buvo ne Katare, o Nyderlanduose.
- 18 Ieškovas pagrindinėje byloje pateikė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. Šis teismas, nurodęs, kad Reglamente Nr. 1186/2009 neapibrėžta sąvoka „įprastinė gyvenamoji vieta“, pažymėjo, kad dėl *Gerechthof Amsterdam* (Amsterdamo apeliacinis teismas) požiūrio kyla klausimas, ar ieškovas pagrindinėje byloje atitinkamu laikotarpiu turėjo įprastinę gyvenamąją vietą tiek Nyderlanduose, tiek Katare. Jis pažymėjo, kad nurodyti Reglamento Nr. 1186/2009 tikslai tokiu atveju, kaip nagrinėjamas, atrodo, neprieštarauja nei įprastinės gyvenamosios vietos tiek Nyderlanduose, tiek Katare egzistavimui, nei šio reglamento 3 straipsnyje numatyto atleidimo taikymui, apmokestinamajam asmeniui išvykus iš gyvenamosios vietos Katare ir dėl šios priežasties įvežus asmeninį turtą į Nyderlandus.
- 19 Tuo atveju, jei Reglamentą Nr. 1186/2009 reikėtų aiškinti kaip atmetantį galimybę turėti dvi įprastines gyvenamąsias vietas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti kriterijus, susiklosčius tokioms aplinkybėms, kaip pagrindinėje byloje, į kuriuos reikia atsižvelgti nustatant, kuri iš dviejų gyvenamųjų vietų turi būti laikoma įprastine gyvenamąja vieta taikant šį reglamentą. Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti, kiek svarbūs yra Teisingumo Teismo kriterijai, pasiūlyti sprendimuose *Louloudakis* (C-262/99, ECLI:EU:C:2001:407) ir *Alevizos* (C-392/05, ECLI:EU:C:2007:251), siekiant nustatyti „įprastinę gyvenamąją vietą“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 83/182 7 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 83/183 6 straipsnio 1 dalį, pirmenybę tokiu atveju teikiant asmeniniams ryšiams.
- 20 Tokiomis aplinkybėmis *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar pagal Reglamentą Nr. 1186/2009 numatyta galimybė fiziniam asmeniui įprastinę gyvenamąją vietą vienu metu turėti ir valstybėje narėje, ir trečiojoje šalyje ir, jeigu numatyta, ar 3 straipsnyje nustatytas atleidimas nuo importo muitų taikomas asmeniui turtui, kuris, išvykus iš įprastinės gyvenamosios vietos trečiojoje šalyje, įvežamas į Sąjungą?
  2. Jeigu pagal Reglamentą Nr. 1186/2009 nenumatyta galimybė turėti dvi įprastines gyvenamąsias vietas ir įprastinei gyvenamajai vietai nustatyti nepakanka įvertinti visų aplinkybių, pagal kokias taisykles arba kriterijus taikant šį reglamentą reikia nustatyti, kurioje šalyje suinteresuotasis asmuo turi įprastinę gyvenamąją vietą tokiu atveju, kaip pagrindinėje byloje, kai jį su trečiąja šalimi sieja ir asmeniniai, ir darbo ryšiai, o su valstybe nare – asmeniniai ryšiai?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 21 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnį reikia aiškinti taip, kad taikant šį straipsnį fizinis asmuo tuo pačiu metu gali turėti įprastinę gyvenamąją vietą tiek valstybėje narėje, tiek trečiojoje šalyje. Jei atsakymas būtų teigiamas, šis teismas taip pat klausia, ar šiame straipsnyje numatytas atleidimas nuo importo muitų taikomas asmeniniam turtui, kuris įvežamas į Sąjungą, kai jo savininkas išvyksta iš įprastinės gyvenamosios vietos trečiojoje šalyje.
- 22 Kadangi Reglamente Nr. 1186/2009 nepaaiškinta sąvoka „įprastinė gyvenamoji vieta“, numatyta jo 3 straipsnyje, siekiant apibrėžti šio straipsnio taikymo sritį reikia atsižvelgti į jo sąvokas, kontekstą ir tikslus (Sprendimo *Angerer*, C-477/13, EU:C:2015:239, 26 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 23 Dėl Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnio formuluotės svarbu, pirma, priminti, kad sąvoka „įprastinė gyvenamoji vieta“ jame vartojama vienaskaita, o tai patvirtina, kad fizinis asmuo tuo pačiu metu gali turėti tik vieną įprastinę gyvenamąją vietą. Antra, atleidimas nuo importo muitų pagal šį straipsnį priklauso nuo įprastinės gyvenamosios vietos perkėlimo iš trečiosios šalies į Sąjungos muitų teritoriją. Kaip teigia generalinis advokatas išvados 37 punkte, veiksmožodis „perkelti“ neišvengiamai reiškia įprastinės gyvenamosios vietos perkėlimą iš vietos, esančios ne šioje teritorijoje, į vietą, esančią šioje teritorijoje, ir draudžia tuo pačiu metu turėti įprastinę gyvenamąją vietą valstybėje narėje ir kitoje trečiojoje šalyje.
- 24 Dėl Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnio konteksto pažymėtina, kad šio reglamento 4, 5, 7 ir 9–11 straipsniuose, susijusiuose su būtent atleidimo nuo importo muitų, numatyto šio reglamento 3 straipsnyje, taikymo sąlygomis, terminas „įprastinė gyvenamoji vieta“ taip pat vartojamas vienaskaita. Tas pats matyti iš kitų to paties reglamento straipsnių, kuriuose yra sąvoka „įprastinė gyvenamoji vieta“.
- 25 Be to, Reglamento Nr. 1186/2009 4, 7 ir 9–11 straipsnių formuluotės patvirtina sąvokos „įprastinė gyvenamoji vieta“ aiškinimą, pagal kurį fizinis asmuo tuo pačiu momentu gali turėti tik vieną įprastinę gyvenamąją vietą. Taigi, pirmiausia šio reglamento 4 straipsnyje nustatyta, kad atleidimas taikomas tik asmeniniam turtui, pirma, kurį suinteresuotasis asmuo naudojo „savo buvusioje įprastinėje gyvenamojoje vietoje“ mažiausiai šešis mėnesius „iki palikdamas savo įprastinę gyvenamąją vietą“ išvykimo trečiojoje šalyje, antra, skirtam naudoti „naujoje įprastinėje gyvenamojoje vietoje“. Toliau šio reglamento 7, 9 ir 10 straipsniuose daroma nuoroda į tą pačią įvykių seką, kai suinteresuotasis asmuo pirmiausia palieka savo įprastinę gyvenamąją vietą trečiojoje šalyje, o tada įgyja šią gyvenamąją vietą Sąjungos muitų teritorijoje. Galiausiai, Reglamento Nr. 1186/2009 11 straipsnyje, kaip ir šio reglamento 3 straipsnyje, vartojamas veiksmožodis „perkelti“ apibrėžiant įprastinės gyvenamosios vietos trečiojoje šalyje perkėlimą į valstybę narę.
- 26 Dėl Reglamento Nr. 1186/2009 tikslų šio reglamento 3 konstatuojamojoje dalyje pažymima, kad šiuo reglamentu buvo numatytas atleidimas nuo muitų todėl, kad „<...> tam tikromis griežtai apibrėžtomis aplinkybėmis, kai, esant tam tikroms prekių importo sąlygoms, nėra reikalo imtis įprastinių priemonių ekonomikai apsaugoti, tokie mokesčiai nėra pateisinami“.
- 27 Iš teismo praktikos, susijusios su Reglamento Nr. 918/83 antra konstatuojamąja dalimi, kurios turinys identiškas Reglamento Nr. 1186/2009 3 konstatuojamajai daliai, matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas, priimdamas pirmąjį reglamentą, siekė palengvinti, pirma, fizinio asmens įsikūrimą naujoje gyvenamojoje vietoje valstybėje narėje ir, antra, valstybių narių muitinių darbą (Sprendimo *Treimanis*, C-487/11, EU:C:2012:556, 24 punktą). Šie svarstymai taikomi Reglamentui Nr. 1186/2009, nes juo Sąjungos teisės aktų leidėjas kodifikavo įvairias atleidimo nuo muitų schemas nuostatas, įskaitant Reglamento Nr. 918/83 nuostatas.

- 28 Tačiau aiškinimas, pagal kurį fizinis asmuo gali turėti dvi įprastines gyvenamąsias vietas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnį, t. y. vieną trečiojoje šalyje ir vieną valstybėje narėje, neturi būti laikomas atitinkančiu tikslą palengvinti įsikūrimą naujoje gyvenamojoje vietoje valstybėje narėje.
- 29 Atsižvelgiant į minėtus svarstymus, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnį reikia aiškinti taip, kad taikant šį straipsnį fizinis asmuo tuo pačiu metu negali turėti įprastinės gyvenamosios vietos ir valstybėje narėje, ir trečiojoje šalyje. Atsižvelgiant į šį atsakymą, nėra reikalo atsakyti į antrą pirmojo klausimo dalį.

Dėl antrojo klausimo

- 30 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, kokiais kriterijais reikia vadovautis nustatant įprastinę gyvenamąją vietą, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnį, tokiomis aplinkybėmis, kaip pagrindinėje byloje, jei suinteresuotasis asmuo su trečiąja šalimi susijęs tiek asmeniniais, tiek darbo ryšiais, o su valstybe nare – asmeniniais ryšiais.
- 31 Pirmiausia primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką įvairiose Sąjungos teisės srityse įprastinė gyvenamoji vieta yra ten, kur yra suinteresuotojo asmens nuolatinių interesų centras (pagal analogiją žr. Sprendimo *Schäfflein / Komisija*, 284/87, EU:C:1988:414, 9 punktą; Sprendimo *Ryborg*, C-297/89, EU:C:1991:160, 19 punktą; Sprendimo *Louloudakis*, C-262/99, EU:C:2001:407, 51 punktą; Sprendimo *Alevizos*, C-392/05, EU:C:2007:251, 55 punktą; Sprendimo *I*, C-255/13, EU:C:2014:1291, 44 punktą ir Sprendimo *B.*, C-394/13, EU:C:2014:2199, 26 punktą).
- 32 Taip pat nuspręsta, kad, siekiant įprastinę gyvenamąją vietą laikyti atitinkamo asmens nuolatinių interesų centru, reikia atsižvelgti į visas reikšmingas faktines aplinkybes (pagal analogiją žr. Sprendimo *Schäfflein / Komisija*, 284/87, EU:C:1988:414, 10 punktą; Sprendimo *Ryborg*, C-297/89, EU:C:1991:160, 20 punktą; Sprendimo *Louloudakis*, C-262/99, EU:C:2001:407, 55 punktą; Sprendimo *Alevizos*, C-392/05, EU:C:2007:251, 57 punktą ir Sprendimo *I*, C-255/13, EU:C:2014:1291, 45 ir 46 punktus).
- 33 Sprendimuose *Louloudakis* (C-262/99, EU:C:2001:407) ir *Alevizos* (C-392/05, EU:C:2007:251), dėl kurių reikšmės antrajame klausime teiraujasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, įprastinės gyvenamosios vietos, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnį, nustatymo tikslais Teisingumo Teismas nurodė, kiek tai susiję su Direktyvos 83/182 7 straipsnio 1 dalimi ir Direktyvos 83/183 6 straipsnio 1 dalimi, kad, siekiant įprastinę gyvenamąją vietą laikyti suinteresuotojo asmens nuolatinių interesų centru, reikia atsižvelgti į visas susijusias faktines aplinkybes, tai yra į jo ir jo šeimos narių realų buvimą, gyvenamosios vietos turėjimą, vietą, kurioje mokosi vaikai, jo profesinės veiklos vietą, turtinių interesų buvimo vietą, administracinius ryšius su valdžios institucijomis ir socialinėmis institucijomis, nes šie veiksniai parodo šio asmens ketinimą suteikti tam tikrą stabilumą jo buvimo vietai dėl tęstinumo, atsiradusio dėl gyvenimo įpročių ir įprastinių socialinių bei darbo ryšių (Sprendimo *Louloudakis*, C-262/99, EU:C:2001:407, 55 punktą ir Sprendimo *Alevizos*, C-392/05, EU:C:2007:251, 57 punktą).
- 34 Be to, Teisingumo Teismas šiuose sprendimuose pažymėjo, kad jei bendrai įvertinus visas reikšmingas faktines aplinkybes negalima nustatyti atitinkamo asmens nuolatinių interesų centro, nustatant šią vietą pirmenybė teiktina asmeniniams ryšiams (Sprendimo *Louloudakis*, C-262/99, EU:C:2001:407, 53 punktą ir Sprendimo *Alevizos*, C-392/05, EU:C:2007:251, 61 punktą).
- 35 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma klausia, ar šis argumentas, pagal kurį pirmenybė teiktina asmeniniams ryšiams, taikytinas sąvokos „įprastinė gyvenamoji vieta“, kaip ji suprantama pagal Reglamento

Nr. 1186/2009 3 straipsnį, aiškinimui, kai *Gerechtshof Amsterdam* (Amsterdamo apeliacinis teismas), kurio sprendimas yra šio teismo nagrinėjamos bylos dalykas, nusprendė, kad pagrindinės bylos aplinkybėmis pirmenybę reikėjo suteikti asmeniniams ryšiams.

- 36 Šiuo klausimu primintina, kad iš sprendimų *Louloudakis* (C-262/99, EU:C:2001:407, 53 punktas) ir *Alevizos* (C-392/05, EU:C:2007:251, 61 punktas) matyti, kad ši pirmenybė pagrįsta Direktyvos 83/182 7 straipsnio 1 dalies ir Direktyvos 83/183 6 straipsnio 1 dalies aiškinimu. Tačiau Reglamente Nr. 1186/2009 nėra tapačios šioms nuostatomis nuostatos.
- 37 Be to, reikia pažymėti, kad šios direktyvos nesusijusios su atleidimu nuo mokesčių, taikomu Sąjungoje, o šis reglamentas susijęs su atleidimu nuo muitų, taikomu turtui, importuotam iš trečiųjų šalių į Sąjungą. Taigi, šių direktyvų tikslai skiriasi nuo Reglamento Nr. 1186/2009 tikslo. Iš šių direktyvų konstatuojamųjų dalių matyti, kad jomis siekiama palengvinti laisvą privačių asmenų judėjimą Sąjungoje, panaikinant mokestines kliūtis, kai vienoje valstybėje narėje esantis asmeninis turtas ir transporto priemonės įvežami į kitą valstybę narę. Tačiau, kaip taip pat matyti iš šio reglamento 3 konstatuojamosios dalies, siekiama suteikti atleidimą nuo muitų į Sąjungą iš trečiųjų šalių importuojamoms prekėms, kurios pagal šio reglamento 2 straipsnio 1 dalies c punktą nei dėl savo pobūdžio, nei dėl kiekio nekelia įtarimo, kad įvežamos siekiant komercinių tikslų, kai, esant tam tikroms tokio importo sąlygoms, „nėra reikalo imtis įprastinių priemonių ekonomikai apsaugoti“.
- 38 Šiomis aplinkybėmis sąvokos „įprastinė gyvenamoji vieta“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 83/182 7 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 83/183 6 straipsnio 1 dalį, aiškinimas, pagal kurį, kai negalima nustatyti atitinkamo asmens nuolatinių interesų centro, pirmenybė teiktina asmeniniams ryšiams, netaikytinas sąvokai „įprastinė gyvenamoji vieta“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnį.
- 39 Iš to matyti, kad įprastinė gyvenamoji vieta, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnį, yra suinteresuotojo asmens pasirinkta nuolatinių interesų centro vieta. Siekiant nustatyti, ar ši įprastinė gyvenamoji vieta yra trečiojoje šalyje, kad būtų taikomas atleidimas nuo muitų, numatytas šiame 3 straipsnyje, reikia atsižvelgti į visas reikšmingas faktines aplinkybes, įskaitant neišsamiai nurodytas Teisingumo Teismo sprendimuose *Louloudakis* (C-262/99, EU:C:2001:407) ir *Alevizos* (C-392/05, EU:C:2007:251) ir paminėtas šio sprendimo 33 punkte, nesuteikiant pirmenybės asmeniniams ryšiams.
- 40 Atliekant šią analizę primintina, kad Reglamente Nr. 1186/2009 suteikiama didelė reikšmė atitinkamo asmens gyvenimo nagrinėjamoje trečiojoje šalyje trukmei. Pagal šio reglamento 5 straipsnio 1 dalį nuo importo muitų atleidžiami tik asmenys, kurių bent dvylika mėnesių iš eilės įprastinė gyvenamoji vieta buvo už Sąjungos muitų teritorijos ribų. Be to, Muitinių bendradarbiavimo taryba, tapusi Pasaulio muitinių organizacija (PMO), prie kurios Sąjunga prašė leisti prisijungti, o prašymas buvo patenkintas 2007 m., 1962 m. gruodžio 5 d. Rekomendacijoje dėl kilnojamojo turto, importuojamo perkeliant nuolatinę gyvenamąją vietą, atleidimo nuo muitų nurodė, kad, be kita ko, atleidimas gali būti siejamas su keliama sąlyga, kad gyvenimo trukmė užsienyje atrodytų pakankama.
- 41 Atsižvelgiant į visa tai, kas minėta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti taip: tokiomis aplinkybėmis, kaip pagrindinėje byloje, kai suinteresuotasis asmuo su trečiąja šalimi susijęs tiek asmeniniais, tiek darbo ryšiais, o su valstybe nare – asmeniniais ryšiais, nustatant, ar įprastinė gyvenamoji vieta, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnį, yra trečiojoje šalyje, vertinant bendrai visas reikšmingas faktines aplinkybes, reikia suteikti didelę reikšmę atitinkamo asmens gyvenimo šioje trečiojoje šalyje trukmei.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 42 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2009 m. lapkričio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1186/2009, nustatančio Bendrijos atleidimo nuo muitų sistemą, 3 straipsnį reikia aiškinti taip, kad taikant šį straipsnį fizinis asmuo tuo pačiu metu negali turėti įprastinės gyvenamosios vietos tiek valstybėje narėje, tiek trečiojoje šalyje.**
- 2. Tokiomis aplinkybėmis, kaip pagrindinėje byloje, kai suinteresuotasis asmuo su trečiąja šalimi susijęs tiek asmeniniais, tiek darbo ryšiais, o su valstybe nare – asmeniniais ryšiais, nustatant, ar įprastinė gyvenamoji vieta, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1186/2009 3 straipsnį, yra trečiojoje šalyje, vertinant bendrai visas reikšmingas faktines aplinkybes, reikia suteikti didelę reikšmę atitinkamo asmens gyvenimo šioje trečiojoje šalyje trukmei.**

Parašai.